RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1903. Andra Kammaren. N:o 28.

Lördagen den 14 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 7 innevarande mars förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *H. G. Westring* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående anvisande för år 1904 af anslag till utförande af provisoriska anordningar vid centralstationen och norra stationen i Stockholm m. m.;

angående pension åt förre nivellören O. H. L. Littkes änka;

angående pensioner för läraren vid institutet för blinda F. W. Lovall och gymnastikläraren J. E. Göransson;

angående pensioner för teckningslärarinnan E. J. Karlberg och vaktmästaren K. F. Englund;

angående folkskoleväsendet i Stockholm;

angående pension åt fiskeriinspektören N. R. I. Lundbergs änka Abela Maria Lundberg, född Santesson, samt makarnes son Ivar Rudolf Kristoffer; och

angående försäljning af en till förra pukslagarebostället Skepperöd n:o 1 i Malmöhus län hörande lägenhet.

Ifrågavarande kungl. propositioner bordlades.

§ 3.

Vidare aflämnades af herr statsrådet m. m. *J. I. Crusebjörn* följande Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nämligen:

angående öfverlåtelse till landtförsvaret af f. d. kronofogdebostället Lilla Köpinge n:o 12, ett mantal, i Malmöhus län m. m.;

angående öfverlåtande till landtförsvaret af vissa delar af indragna militiebostället Broby n:o 1 i Södermanlands län;

angående understöd från allmänna indragningsstaten till arbetaren J. Granbergs änka Maria Eufrosyna Mattsdotter och son Emil Johannes Granberg;

angående pension å allmänna indragningsstaten åt kaptenen i Kronobergs regemente J. E. U. Theorin; och

angående pension å allmänna indragningsstaten åt sjuksköterskan vid allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm Maria Larsdotter.

Jämväl dessa kungl. propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 4.

Gemensamma omröstningar. Sedan Riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt bevillningsutskottets memorial n:is 11 och 18, statsutskottets memorial n:is 27 och 28 samt bevillningsutskottets memorial n:is 23 och 24, i hvilka memorial föreslagits voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, däri kamrarne fattat stridiga beslut, samt bestämdt blifvit, att vederbörliga omröstningar öfver de olika besluten denna dag skulle äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

1:sta omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 11).

Den, som i likhet med Första Kammaren vill, att tullen å formalin i lösning skall bestämmas till 20 öre för kilogram, samt att tullen å formalin i fast form skall utgå med 20 procent af varans värde, äfvensom att i följd häraf i tulltaxan skall införas en så lydande rubrik:

Formalin:

i lösning	1 kilogram	0: 20
i fast form	100 kronor	20: —

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen i likhet med Andra Kammaren afslagit såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning och utföll omröstningen med 47 Ja och 173 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 109 Ja och 29 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 47 Ja och 173 Nej,

sammanräkningen visar ..... 156 Ja och 202 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

2:dra omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 18, punkt 1).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullen å förhydnings-, press- och takpapp skall höjas till 4 öre för kilogram, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit, att tullen å förhydnings-, press- och takpapp skall bibehållas oförändrad.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 52 Ja och 172 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 104 Ja och 34 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 52 Ja och 172 Nej,

sammanräkningen visar ..... 156 Ja och 206 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Enär den såsom n:o 3 upptagna omröstning jämlikt den i bevillningsutskottets memorial n:o 18, punkt 2, omförmälda voteringsproposition enligt kamrarnes beslut skulle äga rum allenast under förutsättning, att andra omröstningen utfölle i enlighet med ja-propositionens innehåll, men sistnämnda omröstning utfallit i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll, vid hvilket förhållande frågan om den tredje omröstningen förfallit, så företogs nu

4:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 27).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen må, i och för bildande, genom utbrytning af Enontekis och Juc-

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

kasjärvi tingslag från Torneå domsaga samt Gellivare tingslag från Kalix domsaga, af en ny domsaga med benämning Gellivare domsaga, å ordinarie stat uppföra för häradshöfdingen i Gellivare domsaga:

lön	kronor	4,500: —	
tjänstgöringspenningar	»	1,800: —	
förvaltningskostnadsbidrag	»	1,000: —	7,300: —,

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, beslutit att, i och för bildande, genom utbrytning af Enontekis och Juckasjärvi tingslag från Torneå domsaga samt Gellivare tingslag från Kalix domsaga, af en ny domsaga med benämning Gellivare domsaga, å ordinarie stat uppföra för häradshöfdingen i Gellivare domsaga:

lön	kronor	4,500: —	
tjänstgöringspenningar	»	1,800: —	
förvaltningskostnadsbidrag	»	500: —	6,800: —.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 51 Ja och 172 nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 115 Ja och 21 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 51 Ja och 172 Nej,

sammanräkningen visar ..... 166 Ja och 193 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

5:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 28, punkt. 1.)

Den, som vill, att Riksdagen, i enlighet med Första Kammarens beslut, må, med afslag å utskottets hemställan, bifalla Kungl. Maj:ts i förevarande ämne gjorda framställning och sålunda medgifva, att det under anslagstiteln »Öfverståthållareämbetet»

uppförda ordinarie anslag å 12,200 kronor till aflöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm höjes med 4,200 kronor, eller till 16,400 kronor, röstar

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har, i enlighet med Andra Kammarens beslut, Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke blifvit af Riksdagen bifallen.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 33 Ja och 191 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 94 Ja och 43 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens

röster eller ..... 33 Ja och 191 Nej,

sammanräkningen visar ..... 127 Ja och 234 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

6:te omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 28, punkt. 2).

Den, som, i enlighet med Första Kammarens beslut och utskottets hemställan, vill, att herr M. F. Nyströms angående ålderstillägg åt vissa vaktbetjänte vid Stockholms centraltelegrafstation afgifna motion icke må af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, med afslag å utskottets hemställan, bifallit motionen och sålunda medgifvit, att följande vid Stockholms centraltelegrafstation an-

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

ställda vaktbetjänte af 1:a lönegraden, Carl Andersson, Lars Johan Höglander, Johan Conrad Gustafsson samt af 2:a lönegraden Jakob Johansson må berättigas att, under iakttagande i öfrigt af gällande villkor, beräkna ålderstillägg från den tidpunkt, de tillträdde de befattningar, som de vid 1902 års utgång innehade.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 93 Ja och 129 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 33 Ja och 103 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 93 Ja och 129 Nej,

sammanräkningen visar ..... 126 Ja och 232 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

7:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 28, punkt. 3).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, från och med år 1904 höja reservationsanslaget till vaccinationens befrämjande med 4,500 kronor, eller från 10,500 kronor till 15,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens beslut, afslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 113 Ja och 107 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första

Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 118 Ja och 15 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 113 Ja och 107 Nej, sammanräkningen visar ..... 231 Ja och 122 Nej;

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

8:de omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial n:o 28, punkt. 5).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, må, för anordnande af inspektion för elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring, på extra stat för år 1904 till arfvoden under åren 1903 och 1904 åt fyra inspektörer med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, anvisa 40,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under år 1903 af tillgängliga medel utanordna 20,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i enlighet med Andra Kammarens beslut och utskottets i ämnet gjorda hemställan, på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen, för anordnande af inspektion för elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöfverföring, på extra stat för år 1904 till arfvoden under år 1903 åt fyra och under år 1904 åt två inspektörer med 5,000 kronor till hvar, för år räknadt, anvisat 30,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att låta af detta belopp förskottsvis under år 1903 af tillgängliga medel utanordna 20,000 kronor.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 46 Ja och 176 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 91 Ja och 45 Nej, hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 46 Ja och 176 Nej, sammanräkningen visar ..... 137 Ja och 221 Nej;

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

9:de omröstningen.

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 23).

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att de i nu gällande tulltaxa förekommande rubrikerna n:is 423—426 skola erhålla följande förändrade lydelse:

Metaller och ej specificerade arbeten däraf:

D. Koppar och däraf med zink, tenn eller annan oädel metall framställda legeringar, såsom mässing, brons, nysilfver, britanniametall m. fl.:

arbetad:

plåt:

valsad ..... 1 kilogram 0: 10

hamrad, bockad, kupad, med uppvikta kanter, försedd med hål eller på annat sätt bearbetad ..... 100 kronor 10: —

stänger, valsade, dragna eller smidda:

af rund, fyrkantig eller sexkantig genomskärning, ej på annat sätt bearbetade ..... 1 kilogram 0: 10

fasonerade (af annan än rund, fyrkantig eller sexkantig genomskärning), ej på annat sätt bearbetade 1 kilogram 0: 35

spik öfver 25 mm. längd äfvensom bult 1 kilogram 0: 35

rör, valsade, dragna, hamrade eller gjutna:

i raka längder, ej på annat sätt bearbetade ..... 1 kilogram 0: 15

fasonerade, ornerade, afskurna i ringar eller på annat sätt bearbetade; tullbehandlas såsom Koppar: arbetad: andra arbeten

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit såväl utskottets hemställan som de i ämnet väckta motionerna.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 85 Ja och 138 Nej,

Gemensamma omröstningar. (Forts.)

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med ..... 108 Ja och 24 Nej,
hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens
röster eller ..... 85 Ja och 138 Nej,

sammanräkningen visar ..... 193 Ja och 162 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

10:de omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial n:o 24.)

Den, som, i likhet med Första Kammaren, vill, att tullen för elektriska maskinerna dynamomaskiner, elektromotorer och transformatorer eller delar däraf skall bestämmas till 20 procent af värdet, samt att i följd häraf i tulltaxan skall införas en så lydande rubrik:

Elektriska maskinerna dynamomaskiner, elektromotorer och transformatorer eller
delar däraf ..... 100 kronor 20: —

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, i likhet med Andra Kammaren, afslagit utskottets hemställan.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflämnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jämväl därstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 63 Ja och 160 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit

med ..... 99 Ja och 31 Nej,
hvadan, då därtill läggas Andra Kammarens
röster eller ..... 63 Ja och 160 Nej,

sammanräkningen visar ..... 162 Ja och 191 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej propositionens innehåll.

§ 5.

Föredrogos de å kammarens bord hvilande motioner; och hänvisades därvid herr *J. A. Jonssons* i Hökhult motion, n:o 165, till Riksdagens särskilda utskott n:o 2, herr *D. M. Lyckholms* motion, n:o 166, till bevillningsutskottet och herr *K. L. Johanssons* i Stora Mellby motion, n:o 167, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2.

§ 6.

Härefter föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda bankoutskottets memorial n:is 5 och 6 samt Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9.

§ 7.

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén.

Till afgörande förelåg Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:r 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén.

Till utskottet hade hänvisats en af herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 1, hvari föreslagits,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Konungen täcktes taga i öfvervägande, hvilka förändrade föreskrifter om ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén borde gifvas, i det syfte och hufvudsakligen efter de principer, som af motionären anförts.

Utskottet hemställde, att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka förändrade föreskrifter om grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén borde gifvas i syfte och enligt hufvudgrunder, som i utlåtandet angifvits.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr von Geijer: Herr talman! Det torde väl utan öfverdrift kunna sägas, att en af de allra viktigaste militära organisationsfrågor, som kunna förekomma, just är befordringsfrågan. Också har det väl varit i känslan af denna frågans vikt, som den förevarande motionen framkommit; och jag vill visst ej annat än

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

påstå — om jag öfver hufvud har rättighet att härom fälla något omdöme alls — att utskottet vid frågans behandling haft densammas vikt för ögonen. Men tyvärr kan jag säga, att i direkt förhållande till frågans vikt stå dess svårigheter. Under sistlidna års Riksdag, då en fråga liknande denna behandlades i denna kammare, använde en högt ärad och ansedd ledamot på stockholmsbänken ett yttrande, liknande det af mig nu hafda; och har jag tagit mig friheten att ännu en gång upprepa detsamma.

Jag kan nämligen för min del icke finna, att utskottet i alla delar lyckats lösa svårigheterna. Särskildt vill jag hålla mig till 4:de mom. i utskottets skrifvelseförslag — det är frågan angående befordran till major och högre grader — och vill jag därvid närmast hålla mig till frågan om befordran till major. Nu gällande bestämmelser härutinnan, de återfinnas på sid. 10 i utskottets betänkande, innehålla, att vid ledighet inom majorsgraden vid regemente »skall å successionsförslaget uppföras den inom regementet till tjänsterangen främste af kaptenerna, hvilken regementschefen anser därtill skicklig och i öfrigt passande». Arméfördelningschefen antingen tillstyrker förslaget eller uppför å förslag »annan till den lediga beställningen skicklig och i öfrigt passande kapten vid något af honom underlydande regementen».

Utskottet föreslår i denna del, att »bestämmelserna angående förslag till befordran från kapten till major borde ändras till närmare öfverensstämmelse med nu gällande motsvarande föreskrifter angående befordran till öfverstelöjtnant». Äfven dessa sista bestämmelser återfinnas på sid. 10 i utskottets utlåtande. De lyda: vid ledighet inom öfverstelöjtnantsgraden uppför arméfördelningschefen »i allmänhet den af underlydande majorer af vederbörligt vapenslag, som han anser till beställningen mest skicklig och i öfrigt passande, honom dock obetaget att å förslaget uppföra äfven annan lämplig major af vapenslaget eller vid generalstaben».

Det egentligt nya, som genom detta utskottets förslag skulle införas i tjänstgöringsreglementet, vore, att man såsom det principala systemet häfdade valsystemet och inskränkte den nu i någon mån gällande anciennitetsprincipen. Skälen härtill äro angifna, och det är en önskan, »att gällande föreskrifter angående förslag till befordran till regementsofficersgraderna borde bringas till öfverensstämmelse med stadgandet i § 28 regeringsformen», eller med andra ord en ängslan för att skicklighet och förtjänst skulle nödgas stå tillbaka för tjänsterang allena. Motionären säger i denna del: »Men följden är efter mångas mening, att majorsgraden får dragas med så många för vidare befordran mindre lämpliga majorer, att det rent af uppstår nöd, då det gäller att i denna grad finna skickliga ämnen till de högre befälsposterna.»

Jag är för min del benägen att i viss mån negera dessa skäl, och vågar jag påstå, att, äfven om man kan hitta på enstaka

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

undantag härutinnan, de tillfällen, då en kapten eller ryttmästare, hvilken dokumenterat sig såsom ett synnerligen lämpligt majorsämne, icke verkligen nått befordran till major, äro mycket sällsynta inom vår armé. De farhågor, som motionären framhållit, vågar jag hoppas kunna räknas till den förflutna tiden. I afseende å den *majorsnöd*, hvarom han talat, äfven om jag visst icke vill förneka, att sådana fall, som han angifvit, verkligen torde hafva förekommit, vågar jag säga, att de må väl anses hafva haft sin närmaste rot däruti, att kompaniofficerarne fått för ringa utbildning. Denna olägenhet må väl vara häfd genom vår nya arméorganisation, oafsedt att de nyinrättade så kallade majorskurserna måste anses såsom bidragande till förekommande af samma olägenhet. Dock är detta icke den omständigheten, att jag, såsom sagdt, är benägen att underkänna de åberopade skälen, som gör mig tveksam att underskrifva utskottets förslag i denna del. Det är bestämmelserna själfva, som hos mig vålla denna tvekan. Såsom jag nämnde, har utskottet föreslagit att bringa bestämmelserna om befordran till major i öfverensstämmelse med dem, som nu gälla angående tillsättande af öfverstelöjtnantsplatserna. Se vi nu på dessa sista bestämmelser, så faller först i ögonen, att förslag till öfverstelöjtnant upprättas af arméfördelningschefen ensam, sålunda endast af en person. Titta vi ännu litet närmare på samma bestämmelser, torde man komma till det resultat, åtminstone har jag så gjort, att man näppeligen kan drifva upp någonting mera tänjbart: under dem kan passas in snart sagdt hvad som helst. Såvidt jag förstått motionens syfte och motionärens mening — och detta syfte och denna mening delar jag på det allra bestämdaste — har med motionen i denna del afsetts att söka förekomma godtycke. Jag kan ej finna, att utskottet lyckats härutinnan, tvärtom. Utskottets förslag snart sagdt öppnar dörren för godtycket.

Vidare är jag ej alls säker på att det är så lämpligt, att vi helt och hållet kasta öfver bord det nu gällande s. k. anciennitetssystemet. Jag vill erinra om de resultat, till hvilka man därutinnan kommit i utlandet. Såsom bekant, har under fjolåret i Frankrike utarbetats ett förslag till ny befordringslag för armén, och i denna häfdas med bestämdhet anciennitetsprincipen. Vederbörande hafva visserligen ej varit blinda för de olägenheter, som ett alltför doktrinärt fasthållande vid nämnda princip kan medföra, eller just de angifna, att skicklighet och förtjänst skulle kunna nödgas vika för tjänsterang, men man har sökt förekomma dessa olägenheter genom att draga in ett stadgande, att en officer för vissa tjänsteprestationer skulle äga rätt att tillgodoräkna sig en viss tjänstemerit, eller sålunda med andra ord, att för dessa tjänsteprestationer antedatera hans fullmakt. Ett annat, och detta mycket viktigt mål, har härigenom ock vunnits, nämligen att en officer blifver bedömd under hela sin tjänstetid och ej blott i det ögonblick, då

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

majorsvakansen uppstått. Liknande bestämmelser finnas inom tyska armén. Dessa bestämmelser äro visserligen hemliga, men så mycket vet man, att i dem häfdas anciennitetsprincipen. Det franska systemet förefaller mig synnerligen beaktansvärdt och lämpadt att förekomma orättvisa. Jag skulle vilja exemplifiera detsamma. Om vi tänka oss två subalternofficerare, hvilka blifvit beordrade till tjänstgöring vid generalstaben — vi kunna kalla dem herrar A och B — så kan ju hända, att båda äro lämpliga för befattningen, men att herr B är skickligare än herr A. Efter aspirantårets slut blir B i ty fall antagen vid generalstaben och A återvänder till sitt regemente. Denna sin tjänstgöring vid generalstaben torde han dock sedermera hafva mycket liten, om någon alls nytta af. Vid en annan period åter kan hända, att två andra herrar, C och D, hvilka båda äro A underlägsna, erhålla liknande kommendering — men de konkurrera ej med honom, utan med hvarandra — och nu får antingen den ena eller kanske båda två, ty det kan ju hända, att vid tillfället två platser äro lediga, anställning vid generalstaben; att vid sådant förhållande herr A, om han ej får tillgodoräkna sig sin aspiranttjänstgöring, lidit en orätt är uppenbart.

Då jag förmodar, att innersta kärnan i motionen eller hvad som närmast föranledt motionären att framkomma med sin motion varit, att han — och det göra vi alla — ömmar för att vår nya arméorganisation skall fungera så ypperligt som möjligt, så och då jag vågar påstå, att det väl näppeligen finnes några nationer, som härutinnan visa så stor ömhet och omtanke som just Frankrike och Tyskland, samt dessa häfda anciennitetsprincipen, tror jag att häruti ligger för oss ett *gif akt* att ej utan vidare kasta denna princip öfver bord. Därför förmenar jag, att det icke är lämpligt, att vi i det skrifvelseförslag, som kanske kammaren kommer att besluta, i denna del så att säga söka binda Kungl. Maj:ts händer.

Jag yrkar alltså, herr talman, att ur utskottets skrifvelseförslag fjärde punkten måtte utgå.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Utskottet hemställer i förevarande betänkande: »att Andra Kammaren för sin del besluter, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka förändrade föreskrifter om grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén böra gifvas i det syfte och enligt de hufvudgrunder, som ofvan angifvits.» Jag har för min del ingenting emot att tillstyrka bifall till detta förslag, men däremot kan jag icke gilla alla de i betänkandet angifna grundsatser, hvilka åberopas till stöd för skrifvelseförslaget och hvilka grundsatser utgöra en sammanfattning af hvad förut i betänkandet anförts.

Det är särkildt en af dessa, som jag omöjligen kan gå med

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

på, och det är den, som i utlåtandet betecknas med nummer 3. Det heter däri: »Officer, som önskar afgå ur tjänsten före den nu bestämda pensionsåldern, borde under vissa vilkor kunna erhålla rätt till pension, afpassad efter den kortare tjänstetiden.» Så vidt jag kan fatta rör denna punkt icke så mycket den fråga, som hufvudsakligen afses med motionen, nämligen frågan om ändrade regler rörande befordringen inom armén, utan den rör en för denna fråga främmande sak, nämligen pensionsfrågan, hvilken är en helt och hållet fristående anslagsfråga. Jag hemställer till herrarne, huruvida I ären villiga att besluta en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att officerare må kunna före inträdd pensionsålder erhålla en efter tjänsteåren afpassad pension. Ehuru således pensionen skulle bli afkortad, tror jag i alla fall icke, att kammaren vill, att en passus, sådan som denna, skall åtfölja skrifvelsen. Om man ser efter i de tabeller, som finnas i sista revisionsberättelsen, nämligen den för år 1901, skall man finna, att af statsmedel åtgått icke mindre än 1,965,000 kronor för uppehållande af arméns pensionskassa och till betalande af fyllnadspensioner. Som man torde erinra sig, beslöt Riksdagen i fjol att höja officerares och underofficerares löner. Jag är alldeles viss om, att pensionsrätten genom detta beslut höjdes med ett sammanlagdt belopp af minst 1,000,000 kronor, och jag har från tillförlitligt håll hört uppgifvas, att på grund af detta beslut har man inom den närmaste framtiden att vänta förslag till täckande af en brist i pensionskassan till belopp af minst 400,000 eller 500,000 kronor om året. Jag hemställer, huruvida det är möjligt, att Andra Kammaren skulle vilja bidraga att på det nu föreslagna sättet framkalla, såsom ovillkorligen måste ske, ett ändå större behof för denna pensionering än hvad som blir en följd af det förra året fattade beslutet. Jag hoppas, att till och med motionären skall rygga tillbaka för ett sådant sätt att gå till väga.

Härefter vill jag beröra en annan fråga, hvilken dock står i omedelbart sammanhang med den af mig nyss omnämnda. Motionären anför i sin motion följande: »För de officerare, som mistat håg för yrket eller bindas i sin verksamhet af andra, civila intressen, bör utsikt öppnas att kunna erhålla afsked före den nu bestämda pensionsåldern, med rätt till en efter tjänstetiden afpassad pension vid inträde i pensionsåldern för dem, som fortfara att göra sina inbetalningar till pensionskassan och kvarstå i reserven.» I anledning häraf yttrar nu utskottet: »Utskottet finner detta förslag vara synnerligen beaktansvärdt icke blott ur den synpunkten, att officerare, som vilja öfvergå till annan verksamhet eller genom sjukdom blifvit till krigstjänst mindre dugliga, på detta sätt kunna lämna plats för andra, utan äfven därför, att den stora brist på reservbefäl, som finnes inom armén, på detta sätt skulle kunna i väsentlig grad fyllas medelst personer, som haft en långvarig militär verksamhet och af hvilka många befinna sig i sin fulla

mannakraft och hafva goda förutsättningar att vid mobilisering väl fylla äfven mera ansvarsfulla befälsposter.»

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

Hvad utskottet sålunda anfört rörande reservbefäl har utskottet nu användt såsom motiv för den med siffran 3 af utskottet betecknade grundsatsen, och denna sak sammanhänger sålunda med pensionsfrågan. Äfven vid förlidet års riksdag väckte samma motionär denna fråga på tal, men det skedde då i en särskild motion, hvilken behandlades af statsutskottet. Motionen afstyrktes emellertid af utskottet, och Riksdagen biföll utskottets hemställan. Nu har denna fråga inflickats i föreliggande betänkande genom den af utskottet använda motiveringen, och jag hemställer, huruvida den icke borde frånskiljas befordringsfrågan, som ju nu är hufvudfrågan. Motionären föreslog förra året, att för att en reservbefälskader skulle kunna skapas, skulle officerare kunna när som helst afgå ur tjänsten och, såsom nyss nämndes, erhålla pension samt sedermera tillhöra reservbefälsinstitutionen. Därpå svarade statsutskottet mycket välvilligt som alltid: »Utskottet delar till fullo den af särskilda utskottet vid 1901 års riksdag uttalade mening, att alla lämpliga utvägar böra anlitas för att fylla behofvet af reservofficerare vid hären. Då det nu af motionären framställda förslag afser att bereda en dylik utväg, kan utskottet visserligen icke undgå att finna förslaget förtjänt af tillbörligt beaktande, men hyser tvekan, huruvida det ifrågasatta sättet — tidigare afgång af i tjänst varande befäl — kan, åtminstone under närvarande förhållanden och i den utsträckning motionären afsett, vara att förorda. Under sådana förhållanden och då utskottet i allt fall är öfvertygadt, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet fästad på åtgärder för beredande åt hären af behöflig tillgång på dugligt reservbefäl samt därvid icke underlåter att taga under öfvervägande de olika utvägar, som må befinnas egnade att bidraga till denna viktiga frågas lösning, får utskottet hemställa, att herr Wavrinskys nu ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.» Detta var sålunda det svar, som lämnades på denna fråga i fjol, men nu svarar detta utskott helt och hållet annorlunda och tillstyrker, att i motiven för utskottets hemställan skulle intagas, att man skulle hos Kungl. Maj:t anhålla, att han tar denna fråga i öfvervägande, hvilket emellertid Riksdagen i fjol afslog. Jag hemställer, huruvida icke kammaren borde utesluta denna del af motiveringen, och jag tror, att motionären i alla fall kan vara tillfredsställd med tillstyrkandet. Reservofficersfrågan tror jag att Kungl. Maj:t har tagit under öfvervägande, och jag nästan fruktar, att Riksdagen eller åtminstone Andra Kammaren knappast kan i det afseendet följa Kungl. Maj:t så långt, som han begär. Reservofficerare hafva för närvarande vid tjänstgöring dels för hvarje dag de tjänstgöra lika lön med aktiva officerare i den grad, de tillhöra, hvilken lön beräknas till 1,365 per dag af de löneförmåner, som de aktiva officerarne

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befördringar inom armén. (Forts.)

åtnjuta, dels ock dagaflöning på samma sätt som de aktiva officerarne. Vidare erhålla reservofficerare efter vissa års tjänstgöring pension till belopp af 300 kronor årligen vid 55 års ålder utan att därför betala ett öres afgift äfvensom 500 kronor i ekiperingshjälp, hvilken summa Kungl. Maj:t nu föreslår skola höjas till 700 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t under fjärde hufvudtiteln föreslagit inrättandet af en särskild kurs, en särskild krigsskola, för sådana officerare, och, enligt hvad som blifvit mig upplyst, har tilloppet på reservofficerare blifvit så stort, att tillgång finnes till inrättande af en dylik skola. Det går sålunda, Riksdagens bön förutan, att få en reservbefäleskader, och jag tror icke, att vi behöfva skrifva till Kungl. Maj:t angående denna sak och sammanlägga denna med den fråga, som det här hufvudsakligen gäller.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få framställa ett yrkande, hvilket går ut på bifall till utskottets hemställan med uteslutande af hvad i motiveringen finnes angifvet tillhörande den i sammanfattningen med siffran 3 betecknade hufvudgrunden, d. v. s. det, som rör en tidigare pensionering, och det, som rör reservbefälsinstitutionen, hvilket icke rätteligen tillhör den föreliggande frågan.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan med den af mig däri gjorda förändring.

Häruti instämde herrar *Anderson* i Hasselbol och *Jonsson* i Hökhult.

Herr Carlheim-Gyllensköld: Herr talman! Äfven jag hade tänkt att fästa uppmärksamheten vid det egendomliga i den 3:dje af de utaf utskottet åberopade grundsatserna, men jag har därvidlag blifvit förekommen af den föregående talaren. Det förefaller mig egendomligt, att de, som frivilligt önska afgå ur militärtjänsten, hvilket i regel sker för att öfvergå till verksamhet med högre aflöning, fortfarande skola kunna få stå kvar såsom pensionsberättigade. Denna fråga är emellertid så väl utvecklad af den föregående talaren, att jag därvidlag endast har att instämma med honom.

I öfrigt synes såväl motionärens framställning som utskottets motivering vara i många stycken beaktansvärd. Dock kan jag icke undgå att efter min ståndpunkt göra några erinringar angående denna fråga. I fjärde stycket, uppifrån räknadt, på sid. 5 i utskottets utlåtande säges angående de täta befälsombytena, att dessa skulle vara menliga för god kamratanda inom officerskretsar, och denna sak utvecklas längre fram. I denna sak är jag emellertid af olika mening. Denna fråga är innerst en gengångare från 1901 års riksdag, då det sades, att det vore olägligt för officerare, att de finge flytta från ett ställe till ett annat, i synnerhet om de vore gifta. Samma förhållande inträffar ju dock nästan dagligen med flottans officerare, men det har likväl icke

föranledt olägenheter i fråga om tjänsten ehuru måhända för vederbörande officerares familjer. Sjöofficerare blifva ju kommenderade antingen från Karlskrona till Stockholm eller tvärtom eller också till sjös. Jag har gjort mig själf den frågan, om utskottet anser, att officerarne äro till för arméns och för landets skull eller om det är tvärtom. För min del tror jag icke, att det kan råda mer än en mening om det sätt, hvarpå man bör besvara en sådan fråga. Det har så ofta förekommit, särskildt vid 1901 års riksdag, att så snart man ville göra någon inskränkning eller förenkling i organisationen eller någon inskränkning i kostnaderna, det gjordes den invändningen, att det icke ginge an, ty då blefve officerarne besvärade med flyttning. Jag tror tvärtom, att sådana förflyttningar, som motionären föreslagit, inom vare sig arméfördelning eller större kretsar skulle vara nyttiga för armén, och då detta ju är hufvudsaken, kan jag icke annat än ansluta mig till denna tanke. Skola officerarne tjäna kvar vid samma regemente en längre tid, kan det icke undvikas, att kastanda uppstår, och för arméns skull bör en sådan kastanda undvikas. Utskottet säger vidare, att militäryrket genom sin art skiljer sig från öfriga yrken. Jag anser det nästan vara sorgligt, att ett sådant argument skall framdragas, ty det påvisar, att man önskar fortfarande behålla en sådan kastanda och att militärerna blifva så att säga en stat i staten. Jag håller före, att militärerna och landet skulle vinna mest på, att militärerna alltmera finge medborgaresinne, så att de egendomligheter, som vidlåda militärerna såsom sådana komme att afnötas genom beröring med den civila befolkningen till båda parternas fromma. Jag kan icke finna annat än att genom sådana förflyttningar af officerare till olika trakter såväl tjänsten som officerarnes utbildning skulle vinna. De skulle lära känna olika terrängförhållanden och lära känna folkets egendomligheter på de olika platserna.

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

Jag har nämnt, att jag finner många beaktansvärda tankar uti detta förslag, men med allt detta hyser jag dock viss tvekan för att rösta för detsamma. Jag är icke blind för att det kan göras och bör göras förbättringar i arméns befordringsregler, men jag befarar dock, att då armén så nyligen fått så många nyheter att pröfva, inlära och efterlefva, det icke vore i arméns sanna intresse att nu genomföra en stor nyhet i befordringsförhållandena.

Jag hade visserligen tänkt att äfven omnämna majorsbefordringarna inom armén, men denna sak har redan förut blifvit omnämnd.

Jag har emellertid icke något yrkande att göra.

Herr Natt och Dag: Herr talman! Mina herrar! Med anledning af hvad en föregående ärad talare här har yttrat beträffande officerarnes pensionering vid en tidigare ålder än nu kan ske, så vill jag uti hans yttrande särskilja på den del af pensionen,

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts).

som betalas af statsmedel, och den del däraf, som betalas med de årliga insättningar, officeraren under sin tjänstetid har betalt till pensionskassan. Såsom kändt är, betalar nämligen staten icke på långt när hela pensionen, utan årliga insättningar, tvångsinsättningar, göras utaf officeren för pensionering såväl af honom själf som hans hustru och barn, ifall han skulle aflida före dem. I likhet med hvad som sker vid ett allmänt lifförsäkringsverk, där en försäkrad, om han utaf en eller annan anledning finner sig oförmögen att inbetala sina premier, kan, på grund af de inbetalda premiernas matematiska värde, utfå en fripolis, lifränta eller någonting annat, är det icke mer än rättvist, att en officer, som kanske under 20 år eller mera till pensionskassan inbetalt sina dryga afgifter får, om han utaf en eller annan orsak finner sig nödsakad att taga afsked — han kanske är så sjuk, att han icke kan tjänstgöra, men han är icke tillräckligt sjuk att begära afsked med full pension — draga sig tillbaka med den lilla pension, som, uträknad på det matematiska värdet af hans egna insättningar i kassan, kan gifvas honom.

Man bör därför, som sagdt, särskilja hvad staten lämnar till pensionerna och hvad officerarne själfva lämna. Enligt min mening bör officeren kunna blifva pensionerad med den lilla summa, som kan komma honom till del på grund af matematiska värdet utaf hvad han själf har inbetalt till pensionskassan.

Herr talman! Jag får yrka bifall till tredje punkten af utskottets skrifvelseförslag.

Herr Olsson i Stockholm. Herr talman! Såsom den förste talaren mycket riktigt anmärkte, kan den föreliggande frågan ses från så många synpunkter och är så pass svårlöst, att det icke vore underligt, om olika meningar uppstå i den ena eller andra punkten. Jag finner detta så mycket mera förklarligt, som jag under arbetet inom utskottet med ifrågavarande motion och betänkande funnit, att det är åtskilliga punkter, i afseende å hvilka utskottets ledamöter kännt sig ganska ovissa, huru man borde ställa sig; och för egen del har jag i flera fall haft ganska svårt att afgöra, hvilken mening jag skolat biträda.

Emellertid tror jag, att den förste talaren, då han riktade sina anmärkningar mot den fjärde punkten af utskottets hufvudgrunder, misstagit sig; ty hvad utskottet i denna punkt föreslagit hör säkerligen icke till det, som kammaren behöfver vara tveksam om. Hvad fjärde punkten innehåller, är ju nämligen först och främst, att nu gällande bestämmelser om befordran till major böra ställas mera i öfverensstämmelse med stadgandet i grundlagen, att endast skicklighet och förtjänst skola läggas till grund för befordran, och icke — såsom uttrycket nu lyder, — hänsyn tagas till den som är mest »passande» från befälets synpunkt eller från dens synpunkt, som upprättar förslaget.

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

Inom utskottet har med skäl ansetts, att det är i hög grad oriktigt, att när ett förslag skall upprättas, vederbörande förslagsställare skall kunna taga hänsyn icke blott till hvad grundlagen föreskrifver om förtjänst och skicklighet utan äfven till om personen i fråga är ur andra synpunkter passande. Skulle man utesluta detta fjärde moment, så borde man ju också utesluta hvad utskottet i motiveringen yttrat till stöd för denna punkt och alltså taga bort ur utskottets betänkande den, som jag tror ingen vill bestrida, riktiga synpunkten, att det är af vikt, att vid befordran större öfverensstämmelse med grundlagens stadgande äger rum. Det yttrande, som den förste talaren citerade från en representant på stockholmsbänken vid förlidet års riksdag, går också ut på att betona, att det utskottsbetänkande, som *då* förelåg, icke tillräckligt beaktat detta grundlagens stadgande, att man borde taga hänsyn endast till förtjänst och skicklighet. Herr Hedin, som jag förmodar talaren syftade på, motsatte sig det då föreliggande utskottsbetänkandet just därför, att det dåvarande utskottet icke tillräckligt framhållit förtjänst och skicklighet såsom afgörande vid befordringar. Den ärade talaren misstog sig således, då han trodde sig finna ett stöd för sin mening i herr Hedins yttrande.

I detta fjärde moment framhålles tillika, att vid befordringar till major böra samma grundsatser göra sig gällande som vid befordringar till öfverstelöjtnant. Den förste talaren ansåg, i olikhet med utskottet, som velat i större mån göra gällande valprincipen vid befordringar till major, att man borde fasthålla vid anciennitetsprincipen. Utskottet har vid sitt förslag utgått från den synpunkten, att då det är fråga om befordran inom de lägre graderna, subalterngraderna, kan man icke gärna i hufvudsak följa annan grund än anciennitetsprincipen, därför att bland ett så stort antal, som det där är fråga om, det praktiskt taget är omöjligt att säga, hvem som har större förtjänst och skicklighet än den andre; och på grund häraf har man, i fråga om de lägre graderna, ingenting annat att göra än att hålla sig till anciennitetens. Men helt annat är förhållandet, när det blir fråga om befordran till major eller högre grader. Då är det ett mycket mindre antal personer, inom hvilket man kan välja, och då är det lättare för vederbörande förslagsställare att säga: den eller den har större förtjänst och skicklighet än de andra. När man uppgör förslag till majorsbefordran, kan och bör man således mycket väl bortse från anciennitetens, och man kommer i bättre öfverensstämmelse med grundlagen, om man vid majorsbefordran tillämpar hvad grundlagen stadgar om förtjänst och skicklighet.

Jag tror således, att den förste talarens kritik gick i alldeles orätt riktning, enär hvad han yrkade kommer i strid med grundlagen och med den, åtminstone inom denna kammare af alla erkända principen, att man vid befordran bör taga hänsyn uteslutande till förtjänst och skicklighet.

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

Hvad beträffar herr Carl Perssons i Stallerhult anmärkningar mot tredje punkten medgifver jag villigt, att den punkten med större skäl kan vara föremål för olika tankar, beroende på hvilken synpunkt man tillmäter största vikten. Ty det är klart, att i frågan om denna punkt spelar in en annan faktor, nämligen kostnadsfrågan. Till kostnaden både kan och bör man taga hänsyn, och därför medger jag, att det icke är önskligt, att Riksdagen utan vidare skrifver till Kungl. Maj:t och begär en bestämmelse, som kan komma att medföra en väsentlig större kostnad för statsverket. Från denna synpunkt vill jag sålunda icke bestrida, att den ärade talarens anmärkningar kanske kunna vara i viss mån befogade. Men häremot vill jag framhålla några synpunkter, som också äro att beakta.

Först och främst är här fråga om undantagsfall. Det skulle således icke ofta inträffa, att denna bestämmelse skulle komma att tillämpas. Det blefve i ytterst få fall, exempelvis, som den näst föregående talaren framhöll, vid sjukdomsfall, då sjukdomen icke vore så svår, att vederbörande officer kunde få afsked med full pension. Jag hemställer till den ärade talaren, huruvida det icke i sådana undantagsfall vore bättre, att den officer, som kanske icke kan tjänstgöra, kunde, om han ville, få afsked mot en lägre pension, så ordnad t. ex. som den siste talaren, herr Natt och Dag föreslog, i hvilket fall man således kunde få en tjänstduglig officer i stället. Ur militärisk synpunkt vore det obestridligt bestämdt att föredraga hvad utskottet föreslagit, att när en person icke kan tjänstgöra, han då får afsked; ty hvad skola vi göra med en officer, som icke kan tjänstgöra? Jag tror därför icke, då det är fråga om sådana undantagsfall, att själfva kostnadsfrågan kan spela så stor roll, som herr Persson antog. Saken kunde ju exempelvis ordnas så, som herr Natt och Dag föreslog, att vederbörande officer finge afsked med den pension, som hans egna inbetalningar till pensionskassan kunde berättiga till. I sådant fall kunde ju icke från den synpunkt, som herr Carl Persson framhöll, någon berättigad anmärkning göras mot dylik pension till en officer, som icke kan tjänstgöra.

Herr Carl Persson anförde vidare, att Riksdagen i fjol afslog en liknande framställning till Kungl. Maj:t. Ja, det gjorde Riksdagen; men det var under uttryckligt framhållande — som också framgick af det citat, som herr Carl Persson uppläste — att det var af största vikt att få ett ökadt reservbefäl. Och det är ju ingenting annat, som utskottet framhållit, än att dessa i förtid pensionerade officerare skulle kunna under vissa förhållanden tjänstgöra som reservbefäl, hvarpå det finnes stor brist; och då kan det ju icke vara annat än önskligt, att dessa personer få tidigare afsked, helst om det icke komme att medföra väsentligt ökade utgifter för statskassan.

Utskottet har ju för öfrigt icke föreslagit annat, än att Kungl.

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

Maj:t skulle taga i öfvervägande dessa hufvudgrunder. Och det kan ju icke ligga någon fara i, att en undersökning göres angående möjligheten att så förfara.

Riksdagen har sedermera i sin hand att afslå eller bifalla en möjligen blifvande framställning från Kungl. Maj:ts sida.

Hvad beträffar herr Carlheim-Gyllenskölds yttrande, så riktade sig hans hufvudanmärkning, såvidt jag fattade honom rätt, mot utskottets resonnemang i fråga om att bibehålla det nuvarande systemet vid förflyttningar inom subalterngraden, i det nämligen herr Carlheim-Gyllensköld påpekade, att officerskåren skulle komma att bilda en särskild kast genom bibehållande af det nuvarande sättet för befordran, i det att denna icke sker inom hela vapenslaget eller inom arméfördelningen utan endast inom regementet. Detta resonnemang kan jag icke förstå. Ty jag kan icke se annat, än att utskottets motivering — jag tror på sidan 4 — är bindande och visar, att, om man befordrar officerarne inom olika regementen och således ofta flyttar dem åt olika håll, de mycket snarare komma att bilda en särskild kast eller klass, skild från det civila elementet i samhället. Då inträffar naturligtvis i de flesta fall, att en officer, som förflyttas till annan ort, där kommer att knyta mycket få bekantskaper, enär han vet, att han snart skall flytta därifrån; han sluter sig då helt naturligt företrädesvis till sina militära kamrater utan att annat än undantagsvis träda i förbindelse med det civila elementet inom samhället. Utskottet har just bland annat åsyftat, genom att tillstyrka bibehållandet af de nuvarande förhållandena vid befordringar inom subalterngraden, att officeren skulle genom att bindas längre tid vid samma samhälle komma mera i kontakt med den civila befolkningen, och att man därigenom skulle undvika, att officerarne bildade en särskild kast eller klass inom samhället. Jag tror således icke, att herr Carlheim-Gyllenskölds anmärkning mot utskottet kan vara befogad.

Vidare vill jag erinra, att hvad utskottet föreslagit icke är någon nyhet, utan att utskottet tvärtom har hållit sig till det nuvarande systemet. att inom subalterngraden befordringarna skola ske regementsvis; herr Carlheim-Gyllenskölds yttrande gick däremot ut på en förändring i de bestående förhållandena, hvilken utskottet för sin del icke ansett vara af behofvet påkallad.

Herr talman, på grund af hvad jag anfört och då jag tror, att utskottet gifvit goda skäl för sin ståndpunkt i dessa båda punkter, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Persson i Stallerhult: Herr talman! Här har anmärkts, att jag särskildt fäst mig vid en viss punkt uti detta utskottsbetänkande och påstått, att den rätteligen icke skulle höra hit, men jag vill hemställa till kammaren och särskildt till de herrar ledamöter af utskottet, som uttalat sig härom, huruvida icke detta

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

är en fråga, som knappast hör till denna sak, utan endast är en del af den i motionen förkommande motiveringen, ty uti motionärens hemställan erinras icke det ringaste härom, utan är detta något som utskottet tillagt. Visserligen har motionären uti sina motiv talat något därom, men han har ingalunda framhållit det såsom en hufvud- och principfråga, såsom utskottet synes vilja göra den till. Vid förlidet års riksdag hade motionären uppdelat sitt förslag i två särskilda motioner, af hvilka den ena, som angick pensions- och reservbefälsfrågan, behandlades af statsutskottet, och hvad detta utskott då föreslog blef af Riksdagen godkändt. Skulle man nu följa den siste ärade talarens och äfven utskottets hemställan, så skulle Riksdagen i år komma att godkänna något som den i sin helhet i fjol ogillade, och jag hemställer till herrarne, om ett sådant tillvägagående kan vara riktigt. Huruvida det är billigt och rättvist, att en tjänsteman, som erlagt sina pensionsafgifter, erhåller pension, därom vill jag icke nu yttra mig; när frågan härom kommer att behandlas, är det ju möjligt att jag kommer att intaga samma ståndpunkt som herrarne. Något förslag i sådant afseende föreligger emellertid icke nu, ty någon motion därom är icke väckt. Här har talats om de stora pensionsafgifter, som officerarne skola erlägga, men jag undrar, om denna kammare är belåten med de ringa pensionsafgifter, som dessa tjänstemän nu erlägga. Emellertid hafva vi snart att förvänta ett förslag till förändring angående civila tjänstemän härutinnan, och vid sådant förhållande anser jag, att man kan afvakta tiden, så att man får behandla frågan i dess helhet.

Under år 1901 utbetalades af statsmedel för upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering och fyllnadspensioner 1,965,000 kronor och delägarnas afgifter utgjorde 187,549 kronor till deras *egen* pensionering, ty om bidragen till änke- och pupillkassan vill jag nu icke yttra mig. Pensionerna under nyssnämnda år uppgingo till 677,526 kronor och fyllnadspensionerna till 1,702,317 kronor, men för åtnjutande af dessa senare pensioner erläggas ju inga afgifter.

Skulle man nu utsträcka pensionsrätten, så skulle kostnaderna därigenom väsentligt ökas, och man vet ju icke ännu, huru den utsträckning, som man vid förlidet års riksdag i följd af löneförhöjningen beslöt, kommer att verka.

Åtskilligt vore nog att yttra om reservbefälsinstitutionen, men jag vill icke vidare upptaga kammarens tid härmed. Då jag emellertid anser mig hafva fullt fog för mitt yrkande, vidhåller jag detsamma.

Herr von Geijer: Jag skall fatta mig mycket kort. Det är med anledning af ett yttrande af talaren på stockholmsbänken, som jag ånyo begärt ordet.

Min mening med att åberopa en ärad talares på stockholms-

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

bänken yttrande vid förlidet års riksdag var icke så mycket att söka stöd för min mening, utan fast mera att stryka under de af honom då uttalade orden, att frågan vore så svår. Det var vidare ingalunda min afsikt att framlägga ett förslag, som stode i strid med 28 § regeringsformen, utan jag ville betona, att det hufvudsakligaste skälet för mig att motsätta mig i fjärde punkten i föreliggande betänkande var, att jag ansåg, att bestämmelserna angående befordran till öfverstelöjtnant vore så obestämda, att, såsom jag sade, de öppnade dörren för godtycket.

Slutligen ville jag, genom att hänvisa till exemplet från Frankrike, söka visa, att man torde kunna finna ett system, som står i full öfverensstämmelse med 28 § regeringsformen, men hvarigenom ändock anciennitetsprincipen i viss mån häfdas.

Herr von Schéele: Jag skall icke mycket förlänga diskussionen, utan anhåller, herr talman, att endast få göra några erinringar med anledning af hvad som mot utskottets hemställan anförts.

Här har blifvit framhållet af en talare på skånebänken, att man borde mera än hvad utskottet gjort häfda anciennitetsprincipen. Utskottet hade väntat sig den motsatta anmärkningen från denna kammare, nämligen att ancienniteten blifvit för mycket framdragen på duglighetens bekostnad. *Detta* bådar godt. Helt och hållet tyckes då ej utskottet hafva misslyckats i sitt bemödande att, utan hänsyn till hvad mottagande utlåtandet kunde i den ena eller den andra kammaren få, söka mot hvarandra *rätt* afväga de båda principerna: anciennitet och duglighet eller, i omvänd ordning, skicklighet och förtjänst.

Angående den ärade statsutskottsledamotens från Skaraborgs län yrkande på att hvad som af utskottet blifvit yttradt om tidigare pensionering skulle utgå, så vill jag ingalunda opponera mig mot hans principiella framställning härom ur anslagssynpunkt. Men däremot måste jag inlägga en gensaga mot den af honom gjorda anmärkningen i fråga om utskottets befogenhet att behandla denna fråga från synpunkten af militära önskemål i allmänt fosterländskt syfte.

Nederst på sidan 9 uti föreliggande utskottsbetänkande anföras i fråga om afgång före nu bestämd pensionsålder följande motionärens ord: »För de officerare, som mistat håg för yrket eller bindas i sin verksamhet af andra, civila intressen, bör utsikt öppnas att kunna erhålla afsked före den nu bestämda pensionsåldern, med rätt till en efter tjänstetiden afpassad pension vid inträde i pensionsåldern för dem, som fortfara att göra sina inbetalningar till pensionskassan och kvarstå i reserven». Mig synes, att det hade varit en försummelse å utskottets sida, om icke en sådan direkt framställning blifvit på något sätt behandlad, och hvad vidkommer vidlyftigheten af svaret, så torde kammaren själf kunna göra sig förvissad om, att den icke varit alltför stor, då

Ang. ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén. (Forts.)

detta svar upptager jämnt åtta rader. Och lika litet utrymme, som denna punkt i utlåtandet erhållit, lika stor vikt har utskottet ansett den äga både med hänsyn till önskvärdheten af våra officerares fulla tjänstbarhet och för fyllandet af den förefintliga bristen på reservbefäl. Förgätas bör ej heller, att nu icke är fråga om något annat än att hos Kungl. Maj:t begära en utredning, som, om den genom beslut af båda kamrarna, kommer till stånd, tvifvelsutan skall företagas med aktgifvande på hvad som blifvit vid frågans afgörande inom Riksdagen yttradt och säkerligen icke minst den afsedde talarens anförande.

Ändtligen erkänner jag villigt riktigheten af den sats, som en ärad talare från Halland fastslog, att befälet är till för armén, icke armén för befälet, eller att, i stort sedt, alla rikets tjänstemän äro till för vårt folk och icke folket för tjänstemännen; men på samma gång torde böra erkännas den återverkan, som tillbörligt afseende på tjänarens bästa alltid öfvar till förmån för den, som han har att tjäna.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Petersson i Påboda: Jag skall endast anhålla att få instämma i det af herr Carl Persson i Stallerhult framställda yrkande. Jag tror nämligen, att kammaren bör betänka sig mera än en gång, innan den antager ett skrifvelseförslag, sådant det nu af utskottet formulerats, hvilket, bland annat, afser en tidigare pensionering för officerare än som nu är föreskrifven.

Herr John Olsson i Stockholm sökte göra denna fråga så liten som möjligt genom att framhålla önskvärdheten däraf, att personer, som af sjukdom vore förhindrade att fullgöra sin tjänst, skulle äga rätt att med åtnjutande af pension afgå tidigare, men jag vill fästa uppmärksamheten därpå, att detta hans uttalande icke står i öfverensstämmelse med utskottets yttrande om bildande af ett dugligt reservbefäl, ty är en person af sjukdom urståndsatt att sköta sin tjänst såsom aktiv militär, så lärer man väl icke hafva mycket att påräkna af honom såsom dugligt och kraftigt reservbefäl. Utskottet angifver ju också, att det skulle gälla äfven sådana officerare, som af en eller annan anledning ville öfvergå till en annan verksamhet.

För min del tror jag därför icke, att man, med hänsyn såväl till det läge, hvari frågan om ordnandet af reservbefälet för närvarande befinner sig, som också därtill, att pensionsåldern för officerare i alla fall är jämförelsevis tidig, bör taga något sådant steg uti ifrågavarande afseende. Skulle Riksdagen nu skrifva till Kungl. Maj:t och hemställa om en tidigare pensionering af officerare i vissa fall, så tror jag, att Riksdagen skulle få skäl att ångra sig, och därför anhåller jag, herr talman, att få instämma uti herr Carl Perssons yrkande.

Öfverläggningen var härmed afslutad. I enlighet med de yrkanden, som därunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner 1:o) på bifall till utskottets hemställan, 2:o) på godkännande af utskottets ifrågavarande utlåtande med den af herr von Geijer föreslagna ändringen, och 3:o) på godkännande af utskottets utlåtande med den af herr Persson i Stallerhult föreslagna ändringen. Herr talmannen förklarade sig anse förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, blef nu, sedan till kontraproposition antagits bifall till det under 3:o) upptagna yrkandet, uppsatt, justerad och anslagen följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller andra tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren godkänt utskottets berörda utlåtande med den af herr Persson i Stallerhult föreslagna ändringen.

Voteringen utföll med 49 ja, men 152 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Jämlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen skulle detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Första Kammaren.

§ 8.

Bankoutskottets härefter föredragna memorial n:o 4, om användande af bankovinsten för år 1902, blef af kammaren godkändt.

§ 9.

Ang. beskattning af utlänningar för konserter m. m.

Å föredragningslistan fanns slutligen upptaget sammansatta bevillnings- och lagutskottets utlåtande n:o 1, med anledning af väckta motioner angående beskattning af utlänningar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar.

I Andra Kammaren hade herr *D. K. Bergström* väckt en motion, n:o 102, hvari föreslagits, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhölle, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till sådana förändrade bestämmelser rörande bevillningsafgifter af utlänningar för konserter eller dramatiska och andra föreställningar, att dessa afgifter komme att utgå med ett i förhållande till den inkomst, föreställningarna gåfve, skäligt belopp.

Ang. beskattning af utlänningar för konserter m. m. (Forts.)

I liknande syfte hade herr *C. E. Ljungberg*, under hänvisning till kommunalskattekommitténs betänkande af den 18 maj 1900, i motion, n:o 25, i Första Kammaren hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande af eller nådig proposition om lag angående rätt för kommun att i visa fall upptaga särskilda afgifter (sid. 82 i kommittébetänkandet), antingen hvad hela den af kommittén föreslagna lag i detta fall beträffade eller särskildt hvad § 2 i mom. c, d och e innehölle.

Utskottet hemställde, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i förnyadt öfvervägande frågan om beskattningen af de utlänningar, hvilka här i landet gåfve eller biträdde vid konserter samt dramatiska eller andra föreställningar; samt för Riksdagen framlägga förslag rörande ifrågavarande beskattning.

Vid utlåtandet voro fogade reservationer:
af herr *Jansson* i Krakerud; samt
af herrar *Ericsson* i Ofvanmyra, *Beckman* och *Andersson* i Helgesta mot viss del af motiveringen.

Utskottets hemställan upplästes, hvarefter ordet på begäran lämnades till

Herr Ericsson i Ofvanmyra, som yttrade: Herr talman! Såsom herrarna finna, är det föreliggande utskottsbetänkandet föranledt af tvenne inom Riksdagen väckta motioner. Båda motionärerna hafva varit ense därom, att en högre beskattning bör äga rum af den inkomst, som utlänningar erhålla, då de uppträda här inom landet för gifvande af konserter och dramatiska eller andra föreställningar. Motionärerna hafva påpekat den oegentlighet, som ligger däruti, att den för utlänningar nu stadgade afgiften för dylika föreställningar utgår med ett fixt belopp, utan hänsyn till de särskilda artisternas inkomster, men något olika på vissa platser, så att denna afgift i Stockholm och Göteborg för närvarande är 3 kronor och inom öfriga kommuner 1 krona 50 öre för hvarje föreställning. Utskottet har delat motionärernas uppfattning, att en rättelse härutinnan bör ske. Orimligheten uti nuvarande förhållanden är särskildt i ögonen fallande vid betraktandet af ett fall från fjolåret, då en utländsk artist här i Stockholm endast behöfde betala 15 kronor för några representationer, för hvilka hon, därest vi haft lika hög skatt i detta afseende som våra grannland, hade måst betala omkring 5,500 kronor.

Motionärerna skilja sig emellertid åt i ett viktigt afseende. Den ena af motionärerna föreslår en höjning af utlänningars bevillningsafgifter för konserter eller dramatiska och andra föreställningar. Han vill således, att skatten till staten ökas. Den andra motionären, som delvis har samma motivering som den förstnämnda

motionären, föreslår däremot, att hela den här ifrågavarande skatten skulle ingå till de olika kommunerna. Det är om dessa båda förslag, som striden stått inom utskottet, och man har där efter många öfverläggningar slutligen enat sig om att skrifva till Kungl. Maj:t med begäran om en utredning af frågan, och man har då äfven uttalat den meningen, att en del af denna skatt skulle tillfalla kommunerna. Det har nämligen påpekats, att om dessa afgifter höjdes, skulle det uppstå svårigheter dels att verkställa den härvidlag erforderliga kontrollen, dels att indrifva afgifterna. Vi trodde inom utskottet, att arbetet med allt detta lämpligast kunde öfverlämnas åt kommunerna, som för sitt besvär härmed skulle erhålla skälig ersättning. Så långt har man till sist varit ense inom utskottet.

Ang. beskattning af utlänningar för konserter m. m. (Forts.)

Men det har därjämte inom utskottet framställts det yrkandet, att kommunerna själfva skulle erhålla någon befogenhet att i vissa fall och inom vissa fastställda gränser bestämma de nu ifrågavarande afgifternas storlek. Detta har emellertid en del af utskottets ledamöter icke kunnat vara med om. Såsom skäl för ett dylikt yrkande har inom utskottet blifvit anfördt, att det finnes exempel på, att ett af de största stadssamhällena i vårt land haft för afsikt att från utlandet inkalla en artist för gifvande af vissa prestationer därstädes, och det har då framhållits, att denne under sådana förhållanden, då samhället såsom samhälle inkallat honom, borde vara skattefri. För min del har jag däremot ansett, att om full likhet i beskattningshänseende skall kunna vinnas mellan våra egna och de utländska artister, som här uppträda, böra dessa senare betala skatt för all den inkomst, som de här åtnjuta, oafsedt om de uppträda på uppdrag af ett samhälle eller af enskilde eller möjligen af eget initiativ. Att de kommunala myndigheterna skulle äga att efter sådana eller närliknande grunder bestämma dessa utlänningars afgifter för sina inkomster af föreställningar här i landet, strider för öfrigt mot den beskattningsprincip, som vi för närvarande tillämpa, nämligen att skatterna skola utgå efter de skattskyldiges inkomster. Dessutom kunde det måhända i vissa fall blifva ganska besvärligt för vederbörande myndighet i ett samhälle att bestämma afgiften därest en dylik rättighet erhölles. Det kunde ju hända, att denna myndighet blefve utsatt för trycket af en viss stämning, som rådde i samhället för tillfället, och att på det sättet en artist eller ett sällskap kunde slippa undan att betala skatten.

Vidare skulle man kunna tänka sig att en artist, som sålunda uppträdt på kallelse af ett samhälle, sedan af egen drift reser till ett annat och där gifver samma föreställning som i det första samhället och där blefve beskattad efter de föreskifter, som i allmänhet äro stipulerade för utgörandet af denna skatt. På det sättet skulle han sålunda kanske komma att erlägga en afsevärd skatt för sin inkomst i ett samhälle, men alldeles slippa undan

Ang. beskattning af utlänningar för konserter m. m. (Forts.)

för lika stor eller måhända större inkomst i ett annat; och sålunda kunde ett dylikt medgifvande leda till en inkonsekvens som svårligen kan försvaras; och hvad värre är, en inkomst, som egentligen skulle tillfalla staten, kan på sådant sätt helt och hållet undandragas staten. Jag tror således, att Riksdagen bör utfärda bestämda föreskrifter äfven beträffande denna skatt, och jag har därför icke kunnat vara med om sista stycket i motiveringen, som har följande lydelse: »Enligt utskottets förmenande bör härvid äfven tagas i öfvervägande, huruvida icke de kommunala myndigheterna möjligen må kunna erhålla befogenhet att i vissa fall och inom vissa fastställda gränser bestämma afgifternas storlek». Jag anser, som sagdt, att detta uttalande bör helt och hållet bort och af kammaren ogillas.

Nu kan ju hända, att någon gör den invändningen, att denna skatt icke spelar någon afsevärd roll, då den endast inbringar statsverket en ringa inkomst. Ja, det är sant, att så är fallet under nuvarande förhållanden. Men om vi skulle pålägga dessa utlänningar en skatt, som vore ungefär lika stor som t. ex. motsvarande skatt i våra grannländer, skulle det, enligt de upplysningar, som lämnats i utskottet, icke stanna vid så små summor; man har tänkt sig, att det skulle gälla minst hundratusentals kronor. Jag tror, att man därför måste noga skärskåda äfven denna fråga, och jag skulle önska, att åtminstone Andra Kammaren ville biträda reservationen, hvilken går ut på ogillande af den del af motiveringen, som jag nyss uppläste.

Jag ber därföre, herr talman, att få yrka bifall till utskottets skrifvelseförslag, dock med ogillande af den del af motiveringen, som jag nyss uppläste och som utgör sista stycket af densamma.

Friherre Bonde: Herr talman! Den siste ärade talaren har redogjort för detta ärendes behandling inom utskottet, och han har därvid framhållit, hurusom inom utskottet olika meningar voro gällande angående den frågan, huruvida den här ifrågasatta skatten skulle gå till staten eller till vederbörande kommun, men hurusom utskottet slutligen enade sig om det förslag, som föreligger i detta betänkande.

Detta förslag är ett kompromissförslag. Alla inom utskottet ha varit besjälade af, att något måste göras för åstadkommande af rättvisa på detta område, så att de utländska artisterna skulle vara underkastade samma skatt som de inhemska. Det är detta alla ha velat, men för att nu komma till detta resultat ha alla måst gifva efter något, den ena i en punkt, den andra i en annan.

Jag erkänner villigt, att jag inom utskottet stått på samma sida som den siste ärade talaren, i det att jag där yrkade, att kommunerna icke skulle ha någon bestämmanderätt härvidlag, men jag gaf efter, då från motsatt sida bestämdt yrkades, att i

motiveringen skulle intagas en passus härom, så försiktigt affattad som denna egentligen är — jag ber herrarne observera de sväfvande och försiktiga uttrycken här, att det »enligt utskottets förmenande bör härvid äfven tagas i öfvervägande, huruvida icke de kommunala myndigheterna möjligen må kunna erhålla befogenhet att i vissa fall och inom vissa fastställda gränser bestämma afgifternas storlek». Det är ytterst sväfvande och försiktigt uttryckt, hvad man här vill, såsom man ofta brukar skrifva i utskottsbetänkandena — t. ex. i lagutskottets — och jag anser därför mycket väl, att Riksdagen kan på detta sätt skrifva och begära, att Kungl. Maj:t skall taga denna sak i öfvervägande, ty Riksdagen har ju alltid rätt att sedan Kungl. Maj:t framlagt förslag i ämnet med anledning af denna Riksdagens skrifvelse, granska och pröfva detta förslag, och Riksdagen behöfver ju endast godkänna de delar af densamma som den vill godkänna.

Ang. beskattning af utlänningar för konserter m. m. (Forts.)

Nu har Första Kammaren tagit detta betänkande helt och hållet oförändradt. Jag är öfvertygad om, att därest Andra Kammarens beslut utfaller i öfverensstämmelse med herr Ericssons förslag, skall en sammanjämkning mellan kamrarnes beslut nog kunna ske, nämligen på det sättet, att dessa få ord alldeles utgå ur motiveringen, men då jag anser dem vara så ofantligt betydelselösa och då jag för min del inom utskottet gifvit efter och varit med om den kompromiss, som framkallat detta utskottets förslag, kan jag icke annat än yrka bifall till detsamma.

Herr Olsson i Mårdäng: Det står visserligen anmärkt på sista sidan af det nu föreliggande utlåtandet, att jag icke deltagit i behandlingen af detta ärende i det sammansatta utskottet, men denna uppgift måtte bero på någon missuppfattning, ty i själfva verket har jag deltagit i tre långrandiga öfverläggningar angående de motioner, hvarom här är fråga, och jag har endast anmält att jag icke deltagit i den *slutliga* behandlingen af detta ärende — det skulle ha stått här, men det gör det icke.

På grund af den omständigheten, att motiveringen i det här nu omhandlade stycket är, visserligen mycket försiktig, men också, såsom den föregående ärade talaren uttryckte sig, mycket sväfvande, ber jag att få instämma med den förste talaren och yrka, att detta sväfvande stycke måtte få sväfva ut i rymden och bort ifrån utskottets motivering.

Herr Jansson i Krakerud: Jag begärde ordet med anledning af friherre Bondes yttrande. Såvidt jag fattade rätt, sade han, att man icke skulle kunna få någon sammanjämkning till stånd, om denna kammare behagade bifalla det yrkande, som framställdes af den förste ärade talaren. För min del tror jag, att om Andra Kammaren utesluter detta sista stycke ur motiveringen, skall en sammanjämkning helt enkelt kunna ske på

Ang. beskattning af utlåningar för konserter m. m. (Forts.)

det sättet, att detta sista stycke utgår, men motiveringen i öfrigt blir oförändrad. Man behöfver således icke riskera frågans fall genom att bifalla det yrkande, som den förste ärade talaren gjorde.

När jag nu har ordet, ber jag att särskildt få fästa uppmärksamheten därpå, att här är fråga om att få en viss beskattningslag. Vi ha ingen sådan lag, som lämnar rätt åt kommunerna att godtyckligt bestämma skattens storlek. Det är visserligen sant, att här skola kommunerna och staten, i olikhet med hvad eljest brukar vara fallet, dela på inkomsten af skatten, men det beror endast därpå att det är förenadt med så många praktiska svårigheter för staten att uttaga nu ifrågavarande afgifter, att kommunerna måste biträda som ett slags uppbördsverk för att staten skall få sitt, och man har med fästadt afseende därå velat tillerkänna kommunerna en del af den inkomst, som dessa afgifter inbringa. I likhet med den förste ärade talaren anser äfven jag, att man icke bör tillerkänna kommunerna rätt att under vissa förhållanden och i särskilda fall godtyckligt bestämma dessa afgifters storlek, och därför skall äfven jag, herr talman, be att få yrka, att sista stycket af motiveringen, å sidan 9, måtte helt och hållet utgå.

Öfverläggningen var härmed slutad. Därunder hade yrkats dels bifall till utskottets hemställan och dels bifall till utskottets förslag med den af herr Ericsson i Ofvanmyra under öfverläggningen föreslagna ändringen. Herr talmannen, som nu framställde propositioner å dessa yrkanden, fann den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes likväl, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller sammansatta bevillnings- och lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 1, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskotts förslag med den af herr Ericsson i Ofvanmyra under öfverläggningen föreslagna ändringen.

Omröstningen utvisade 50 ja, men 122 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 10.

Herr *H. Andersson* i Grimbo, som anmält sig för motions afgifvande, aflämnade en motion, n:o 168, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 11.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 26, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i gällande förordning angående stämpelafgiften.

Vidare anmäldes och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser till Konungen:

n:o 27, i anledning af väckta motioner om revision af lagen angående skydd mot yrkesfara m. m.;

n:o 28, i anledning af väckt motion om ändring af 15 § konkurslagen;

n:o 29, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Konungen angående ändring i vissa delar af landstingsförordningen; och

n:o 30, i anledning af väckt motion i fråga om skyldigheten att bidraga till organists aflöning.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landtförsvaret;

n:o 30, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående personalen vid statens järnvägar;

n:o 31, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för utvidgning och fördjupning af Albrektsunds kanal;

n:o 32, angående löneförbättring åt vaktmästaren vid justitieombudsmannaexpedition; och

n:o 33 i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af till förra militiebostället Wirshult n:o 1 och Kålshult n:o 1 i Kronoborgs län hörande jordområden jämte hemmanet Wirshult n:o 1 tillhörig andel i vattenkraft;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 4 kap. 8 och 9 §§ strafflagen;

n:o 39, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om lagfart å fång till tomt i municipalsamhälle eller köping m. m.;

n:o 40, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående afskaffande af penninglotterier m. m.; och

n:o 41, i anledning af väckta motioner om införande af lika rösträtt och proportionell valmetod vid val till stadsfullmäktige;

Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 10, i anledning af motion angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om en kommitté för utredning om nya järnvägsbyggnader och kanaliseringsföretag; samt

Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 11, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbud att vid jakt använda mausergevär m. m.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *J. Sjöberg* under 7 dagar fr. o. m. d. 18 mars,
» *Å. H. Hammarskjöld* » 5 » » » 16 »
» *R. Ekholm* » 8 » » » 16 »
» *A. P. Gustafsson* i Sjögesta under 2 dagar fr. o. m. d. 16 mars,
herr *S. Söderberg* under 5 dagar fr. o. m. d. 16 mars,
» *J. Johanson* i Valared under 5 dagar fr. o. m. d. 16 mars,
» *K. F. G. Almqvist* » » 16 »
» *H. Andersson* i V. Nöbbelöf under 4 dagar fr. o. m. d. 18 mars,
herr *A. Johanson* i Mossebo under 5 dagar fr. o. m. 16 mars,
» *A. E. Lindvall* » 5 » » 16 »
» *S. H. Kvarnzelius* » 8 » » 16 »
och » *A. Andersson* i Backgården » 4 » » 16 »

§ 14.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,17 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.

Stockholm, Oskar Eklunds boktr., 1903.